

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/497-031, Tel/ fax 028/497-044
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT :<http://psss.rs>

B I L T E N

BROJ IV

APRIL 2011.

**Autori: Dipl.ing.Zoran Milosavljević
Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić
Dipl.ing.Kosovka Jakšić**

Sadržaj :

RATARSTVO-POVRTARSTVO

- **Setva kukuruza**

VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO

- **Kasni prolećni mrazevi i mere zaštite od njih**

STOČARSTVO

- **Ishrana koza**

- **Cene sa pijace**

SETVA KUKURUZA

Osnovni uslovi visokog prinosa su dobro pripremljeno zemljište za setvu, pravilan izbor hibrida, broj isejanih zrna pri setvi i njihov raspored. Predsetvenu pripremu zemljišta treba obaviti 7 do 10 dana pre početka setve. Zemljište se usitnjava tanjiračama, drljačama, rotacionim frezama i raznim kombinovanim oruđima. Predsetvenu pripremu je potrebno obaviti u jednom prohodu, kako bi gaženje zemljišta bilo što manje. Zato je najpogodnije za pripremu zemljišta za setvu koristiti kombinovane mašine tzv. setvospremače. Kada su sve pripreme obavljene valjano i blagovremeno onda i proces setve može da se izvrši kvalitetno. Setvu kukuruza bi trebalo obaviti kada se zemljište na dubini setvenog sloja 6 do 8 cm zagreje oko 10 °C. U ovom delu Srbije to najčešće bude posle 20 aprila. Ranija setva se ne preporučuje jer seme ostaje duže vreme u zemljištu pa postoji mogućnost da truli ili da bude napadnuto od strane štetočina.

Optimalni rok setve u našim uslovima je od 20 aprila do 6 maja. Dubina setve bi trebala da je 5 do 6cm na težim i 6 do 8cm na lakšim zemljištima. Tada se može očekivati ujednačeno nicanje, što je veoma važno za potpuno razviće svih biljaka.

Propuste nebi trebalo činiti u setvi jer se pravilnim raspoređivanjem semena biljci obezbeđuje potreban vegetacioni prostor. Kod nas je uobičajeno međuredno rastojanje 70cm između redova, dok u redu razmak je u zavisnosti od hibrida. Tako da ćemo hibride kraće vegetacije sejati u razmaku od 15 do 19cm, srednje stasne od 20 do 24cm i kasne 25 do 30cm. Na našem rejonu rane hibride treba sejati u planinskom delu, kasne hibride sejati pored reka (na aluvijalnim zemljištima), a srednje stasne hibride treba sejati između ova dva rejona (deluvijalna zemljišta i brdso podnožje).

Znači da hibride duže vegetacije treba gajiti u manjoj gustini (50 – 65000 biljaka po hektaru) a hibride kraće vegetacije u većoj gustini (65-80000 biljaka po hektaru). Svako smanjenje broja biljaka od onog koji je utvrđen kao optimalan za određeni hibrid, neminovno dovodi do snižavanja prinosa.

Na poravnatom i dovoljno usitnjenom zemljištu sejalice mora da obezbedi pravilan raspored određene količine semena, ravnomerno unošenje po dubini i pokrivanje zemljom. Z setvu se koriste mehaničke i pneumatske sejalice. Pneumatskim sejalicama se postiže preciznija setva. Sejalice kod kojih se mogu zameniti ulagači semena smatraju se boljim.

Pre setve potrebno je pravilno pregledati sejalicu, otkloniti sve neispravnosti, očistiti je od semena, mineralnog đubriva i zemlje. Potrebno je odabrati diskove za distribuciju sa otvorima prilagođenim dimenziji i obliku semena. U jedan od aparata za setvu postavlja se izabrani disk, a u druge aparate diskovi sa nešto manjim i nešto veći otvorima te se izvrši probna setva na tvrdom terenu. Montiraju se diskovi sa onom veličinom otvora kojim se obezbeđuje najveća tačnost setve.

KASNI PROLEĆNI MRAZEVI I MERE ZAŠTITE OD NJIH

U našim krajevima voćke su u nekim godinama izložene opasnostima od poznih prolećnih mrazeva. Oni se mogu javiti tokom aprila i maja meseca.

Štete mogu biti delimične do potpune na neotvorenim cvetovima, otvorenim cvetovima ili tek zametnutim plodovima. Rod se u jednoj godini može svesti na najmanju moguću meru, a može se i u potpunosti uništiti. Npr. dovoljno je da temperatura bude neznatno ispod nula stepeni, kada ovi stradaju.

Otvoreni cvetovi su ugroženi pri temperaturi do minus dva stepena, dok su zametnuti plodovi ugroženi pri temperaturama od minus jedan do plus dva stepena. Iz tih razloga se nameće potreba da se u ovoj kritičnoj fazi voćke zaštite od mraza.

Mere zaštite svode se na usporavanje cvetanja i sprečavanje snižavanja temperature na kritičnu tačku.

Usporavanjem cvetanja voćaka može se često potpuno izbeći opasnost od poznih prolećnih mrazeva. Ovo se postiže primenom nekih mera kao što su: izbor vrsta i sorti koje su po svojoj prirodi poznocvetne, tj. koje u istim uslovima kasnije cvetaju, izborom hladnijih položaja na kojima je cvetanje nešto kasnije, usporavanjem cvetanja primenom krečenja stabla, prskanje stabla raznim fitohormonalnim sredstvima idr.

Sprečavanjem snižavanja temperature na kritičnu tačku može se obezbediti uspešna zaštita od poznih prolećnih mrazeva. Kao preventivna mera zaštite najčešće se primenjuje zadimljavanje, a na većim površinama orošavanje veštačkom kišom.

Dimljenje voćnjaka, obično povećava temperaturu za 0,5 – 1,5 °C. Najjednostavniji i najprostiji način je da se po voćnjaku unapred sprema najraznovrsnije raspoložive organske materije koje se odlikuju teškim i sporim sagorevanjem, kao što je nazgoreli stajnjak, natrula slama i pleva, korov i druge otpadne materije. Ove materije se stavljaju u gomile po voćnjaku a treba ih tako rasporediti da u pravcu vetra budu što gušće. Ova mera pri jakom mrazu nije dovoljna.

Orošavanje veštačkom kišom treba početi kada temperatura vazduha padne na 0°C. Traje sve dok postoji opasnost od mraza. Princip je da se neprekidnim prskanjem običnom vodom u vidu rasprskavanja stvara izmaglica koja u kritično vreme može obezbediti povećanje temperature. Koriste se rasprskivači koji prskaju cvetove ili zametnute plodove vodom u vidu izmaglice. Usled niske temperature, voda koja kvasi organe voćaka pretvara se u zaštitnu skramicu-led. Tom prilikom se oslobađa toplota koja štiti pupoljke, otvorene cvetove i zametnute plodove od mraza. Sa kvašenjem treba prestati kada led na biljkama počne da se topi. Rasprskivače treba postaviti u temena ravnokranih trouglova, pri čemu jedna rotacija treba da se obavi za jedan minut. Postiže se zaštita i pri jačim mrazovima.

Efikasnost se postiže i rezidbom kojom se rodnim grančicama obezbeđuje takav položaj, da su im cvetni pupoljci većim delom okrenuti naniže. Takvi cvetovi za razliku

od onih koji su okrenuti na gore, mogu imati za 1°C višu temperaturu, pa su manje izloženi mrazovima.

Postoje i druge metode (zagrevanje pomoću raznih peći, aviomete), ali one su skupe i zahtevne. Zaštita od mraza je sigurna, a primenjuju se samo kod većih, ekonomski opravdanih zasada.

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo

ISHRANA KOZA

Koze za proizvodnju mleka imaju veoma važnu ulogu u obezbeđenju animalnih proteina, pošto većina domaćinstava može držati jednu ili dve koze, za obezbeđenje porodice sa svežim mlekom, a što nije slučaj sa kravom. Proizvodnja mleka u koza se može brzo povećati. Dobra koza može proizvesti 800l u toku jedne laktacije.

Koza je nesumnjivo prvi domesticirani preživar. Pogrešno je mišljenje da mogu uspevati u uslovima ishrane koji nisu dovoljni za goveda i ovce. Koza je veoma probirljiva u svojoj ishrani. Za kozu su prihvatljiva brojna hraniva, ali nisu i za svaku životinju. Sa druge strane, koze obično odbijaju hranu zaprljanu od strane drugih životinja. Koze nerado koriste jednoličnu hranu i daju prednost selekciji iz većeg broja različitih hraniva. Apetit koza za određeno koncentrovano hranivo ili smešu koncentrata, kada se daju u količini većoj od 0,5-1kg dnevno, često puta opada za kraće vreme. Koze su veliki ali ne i potpuni omnivor i prave razliku između gorkog, slatkog i kiselog ukusa, i pokazuju veću toleranciju za gorki ukus hrane od goveda. Zbog veće tolerancije za gorak ukus, kao i davanju prednosti širokom spektru različitih hemijskih jedinjenja, koze konzumiraju veći broj biljnih vrsta od ovaca ili goveda. Koze konzumiraju određene biljne vrste u punoj zrlosti a odbijaju iste u drugim fazama. Koriste veliki broj različitih hraniva u ishrani, tako da ne postoji najpodesnije hranivo. Konzumiraju nekoliko hraniva koja nisu ukusna za ovce ili goveda.

Koza znatno radije brsti nego što pase. Najveći deo konzumiranja hrane odvija se u toku dana, dok se oko 80% preživljanja odvija noću. Na konzumiranje hrane utiču sledeći faktori:

- tip i kvalitet hrane ili hraniva
- količina raspoložive hrane
- telesna masa životinje
- nivo proizvodnje mleka
- učestalost hranjenja

Na obroncima sa velikim učešćem kabastih hraniva, konzumiranje je ograničeno fizičkim kapacitetom organa za varenje. Zato je količina konzumirane hrane određena veličinom digestivnog trakta, brzinom prolaza hrane kroz organe za varenje i razmakom jedinica suve materije u crevnom traktu.

Prolaz čestica hrane kroz creva je brži u koza nego u ovaca ili goveda. Zapremina digestivnog trakta slična je odnosu telesne mase u koza, kao u ovaca. Utvrđeno je da koze konzumiraju više suve materije po jedinici telesne mase od ovaca, a naročito kada su konzumirale obroke sa visokim sadržajem vlakana.

Koza konzumira 3,5-5% suve materije od svoje telesne mase. Međutim, konzumiranje se povećava kada se koza hrani sa malom količinom hrane i u čestim intervalima, a naročito ako se daje druga hrana, koju koza rado konzumira. Koza ima srazmerno veći rumen od drugih preživara, zbog čega može da koristi velike količine hrane u toku jednog dana, a naročito kabaste sa stabljikom. Efikasnije vare kabastu hranu od drugih vrsta preživara. Međutim, kada se hrane sa kabastom hranom visokog kvaliteta nisu efikasnije u varenju od ovaca i goveda, ali su efikasnije u selekciji svarljivih delova kabaste hrane, zbog čega se stiče utisak da bolje koriste kabastu hranu niske hranljive vrednosti.

Maksimalno konzumiranje suve materije u koza u laktaciji varira između 4 i 7% od telesne mase za individualno držanje koza, a u zavisnosti od tipa hrane i nivoa mlečnosti.

Služba za stočarstvo

PREGLED CENA SA ZELENE I STOČNE PIJACE

Povrće i mlečni proizvodi		Voće i grožđe		Stočna pijaca	
Proizvod	Cena	Proizvod	Cena	Proizvod	Cena
KROMPIR	60-120	JABUKE	70-140	TELAD	300
KUPUS	100	KRUŠKE	200	JUNAD	180-200
PASULJ	180	NAR	180	KRAVE	110
PARADAJZ	120	SMOKVA	400	PRASAD	180-200
KRASTAVAC	100	ORAH	900-1000	JAGNJAD	210
ROTKVICE VEZ.	25	BANANA	110-130	OVCE	150-160
TIKVICE	150	GREJFURT	130-140		
LUK CRNI	60-	LIMUN	120		
LUK BELI	500	SUVA ŠLJIVA	250-400		
CRNI LUK VEZ.	20	POMORANĐŽE	70-100		
SIR	250-380	MANDARINE	100-130		
KAJMAK	500-600	LEŠNIK	850		
MLEKO	60				
JAJA	8 - 11				